

Világnézeteti nevelés a családban

A népfrontmozgalom keretében eredményesen működnek a pedagógiai bizottságok. Elmúlt időszakban sikerrel szervezték a szülők akadémiáját, a pályaválasztási felvilágosítást —, hogy csak a legfontosabbakat említsük. De nemcsak a szervezést, hanem a politikai, ideológiai munkát is feladatuknak tekintik. Hogy mennyire fontosnak tartják ezt, az kiderült a Hazafias Népfront megyei bizottsága mellett működő pedagógiai bizottság Szegeden tartott tegnapi ülésén. A tanácskozás témája a családon belüli világnézeteti nevelés volt, pontosabban a bizottság arra keresett választ, miként lehet az ideológiai nevelést otthon folytatni, és mennyire lehet az eredményesebbé tenni. A kérdés nem új, hiszen a családi és iskolai világnézeteti nevelés összhangjának, módszereinek keresése nem a napjainkban kezdődött.

Kitűnt az előadók — Szabó G. Lászlóné főiskolai adjunktus és Tóth Ferenc, a népfront szegedi pedagógiai bizottságának elnöke — referátumából, hogy a szülői ház felelőssége a világnézeteti nevelésben is jelentős. Más-kepp fogalmazva: a felelősségben az iskolának és a családnak osztoznia kell, mert csak a cizizmusra lehet számítani annál a gyereknél, aki egészen mást hall családj környezetben az élet dolgairól, mint amit az alma materben tanítanak. A családnak világnézeteti alapállása is meghatározza a fiatalok értelmi fejlődését.

A népfront mellett működő pedagógiai bizottság jól ismerve a kérdés természetrajzát, az elmúlt időszakban is úgy dolgozta ki munkaprogramját, hogy abban jelentős terület jusson a szülőkkel való foglalkozásra, a nekik nyújtott segítségnek. Ehhez a programhoz sikerült megnyerni a szülői munkaközösségeket, és annak aktívistáit révén megtalálták az utat a családokhoz. A közös cél a gyerekek jövőjének biztosítása megkönnyítette az iskolák munkáját. A felvilágosítóhoz a népfront erre a célra kiadott nyomtatványait is felhasználták. Sajnos, a segítséget jelentő könyvekből nincs elegendő.

A különböző fórumok, a szülők akadémiája, a szocialista brigádokkal való kapcsolatteremtés, a Vörös csillag-nyomában akció, a tájékoztató előadások stb. mind hozzájárultak a családon belüli ideológiai nevelés erősítéséhez. Persze a jövőben is marad és még bőven jutendő mindenki számára ezen a területen. Talán a legfontosabb: a szülők szemlélete úgy változzon, hogy belátsák, a legjobb pedagógiai eszköz a személyes példamutatás.

Javítják a gyermekruházati ellátást

A Belkereskedelmi Minisztérium a lakosság mind színvonalasabb ellátása érdekében változtatlanul az első helyre sorolta a csecsemőruházati cikkekről íránti igények maximális kielégítését, a gyermekruházati ellátás lényeges javítását. A vállalatoknak gazdag választéket — egyes termékcsoportokon belül megfelelő áruválasztéket is — kell biztosítani.

Dokumentumok U. M.-ről

Fenákel Judit új könyve

Sokan az azonosítás játékkával és izgalmaival olvasnak. Ki lehet Uthin Mátyás, a külön, a meg nem értett, a mellőzött vidéki festő, akit a halál emel a művészet magaslatára? Vajon melyik hivatalban lehet megtalálni Eke Jánost, a szigorú ítéletű, és Uthin-ügyben környékéről lenült konok osztályvezetőt? Fellegi, a színigazgató, az ügye...?

Csak hogy ez nem kulcsregény. A dokumentumok fikciók, az írói fantázia szülte; a figurák nem így termettek az életben, az összefüggések, a cselekménybonyolítás ugyancsak írói munka eredménye és nem talált képlet.

Miért is ezzel kezdem Fenákel Judit új könyvének olvasásélményét, izgalmat? Mert nem az első eset, hogy a józsemi, ragyogó tollú és a szerkesztésben is egyre bravúrosabb író könyvét ilyen tempóval veszük kézbe a kiröpítő országútszéken. Egy bizonyos; az író az élményanyagot nem a holdon gyűjti. Napi életterében lát és ismer fel situációkat, ott lel alakokat, epizódokat... De ugyanakkor mindenki tudja, hogy az élményanyag milyen bonyolult folyamatban válik irodalommá. A cselekmény és a mondanivaló összesodra soha egy helyen, együtt nem tapasztalt jelenségeket; egy-egy jellem,

alak tíz vagy húsz, vagy ki tudja hány valóságos figura jellemkockáiból épül fel; az egyedüli csak így válhat általánossá, a különös pedig tipikussá.

Jobb, igazabb, emberségebb és méltóbb tehát az irodalom felől közelíteni a könyvhöz és nemcsak ehhez a könyvhöz, hanem minden emberit és a művészetet kell keresni, ami könnyen és gyorsan tetten érhető Fenákel Judit új kisregényében. Nem kevésbé a mondanivaló humanizmusa, ami szintén csak úgy válhat becsesté, ha nem kicsinyes vagy vadaskodó ellenérzésekkel közelítünk hozzá.

A könyv a helyenként — és nem földrajzi, hanem emberi környezetben — még konzervatívodott szemléti töpesség — s nem kisvárosi szemlélet, mint a fültségvegy is mondja! — ragyogó röntgenképe. Ki mondhatja azt, hogy ilyen magatartásformák csak vidéken lehettek? A szellemi restség, a kis hatalom fontoskodása a presztízs-összefonódás, a nyúlószívű karrieristák buzgalma, a kéz-kezet-mos nem valamely vidék, földrajzi egység sajátossága, hanem koros és idejétmúlt ideológiák mai kis rezervátuma, s jelen van még rontó szellem a VIII. kerületben is, meg Fél-egyháznál is, Debrecenben is, Szegeden is, Alföldön is, meg Dunántúlon is. Fenákel Judit egyetemessé teszi mondanivalóját, hiszen az irodalomnak ez az egyik küldetése, még akkor is, ha térben és időben meg kell adni a történet koordinátáit.

A mondanivaló tisztá, világos, egyértelmű: lütköz és a kisregény a kispöregesség. Szennvedély, igazság, írói bölcsesség az ereje; stílus és szerkesztés a szépsége. Egy lélegzetre kell elolvastani, s erre nemcsak a terjedelme ad okot, hanem az írás, a mű lendülete. Valószínűleg a krimi izgalmaival dolgozza fel a témát a szerző, de felesleges és annál szigorúbb logikával, s teljes takaréksággal.

Sok Eke Jánost, Uthin Bélát, Bógel Vilmost, Uthin Bélánét, Fellegi Ottót ismerünk — s én ezek szintetizálásának sikerrel kísérletét is-marem fel a Dokumentumok U. M.-ről című, a Szépirodalmi Kiadónál megjelent kisregényben. Nem egyet — de tízet-húszat...
Sz. S. I

URH-zunk — URH-znánk

Vajon akad-e Szegeden olyan rádiókészülék-tulajdonos, aki esténként, sőt gyakran reggelente is ne mérgeződött volna a Kossuth és a Petőfi adó műsorának csapnivalóan rossz vételi lehetősége miatt? Aligha. Olyan generációról azonban tudunk, aki baltával akarta szétapítani azt a hateraz forintos szerkezetet, amelyből a műsorújság szerint 20 óra negyvenkor Sosztakovic VII. Szimfóniáját kellett volna hallania, de csak sístergés, sívítás, recsegés „élvezetében” volt része. Az eszével — úgymond — föl fogta, megértette, hogy ennek oka az éterben folyó „aki bírja, marja” küzdelem az erősebb hangért, s csoda, hogy ebben a mezonyben a mi gyenge adócskánk egyáltalán szóhoz tud jutni. Ellenben érzelmileg képtelen volt elfogadni bármilyen magyarázatot, hiszen ő abban az időpontban a leningrádi védők megin-gathatlan hitét kifejező muzsikában akart gyönyörködni.

Tiszta hangot óhajtanak az előfizetők, s úgy vélik, e szerény igényt ma már ki lehetne elégíteni.

És a 3. műsor, az ultrarövid hullámú adás vétele? Mindenki tudja, Szegeden is környéken erre csak 1975. december 31-e óta van lehetőség, természetesen csak azok számára, akiknek URH-sávú rádiókészülékük van. És sajnos, a lakosság többségének még nincs. Hogy mikor lesz, azt egyelőre nehéz lenne megmondani. Mindenesetre napirendre került a korszerűbb rádiózás kérdése, annál is inkább, mert — bármilyen furcsa — rádióműsorral jelenleg hiányosan van besugározva az ország, mint tévéműsorral. Továbbá a szakemberek úgy vélik, a solti 2 megawattos nagyadókészüléte után is valószínűleg az URH-programban sugároznak majd sztereoze-

nei műsört, élvezhető hang-játékok, tematikus kerekasztal-beszélgéseket, irodalmi sorozatokat stb. Számos ország e tekintetben is előbbre tart, mint mi, mivel hamarabb fölismerték, hogy a középhullámú rádiózás mellett, esetleg ahelyett, az URH-programban milyen hatalmas lehetőségek rejlenek. Persze, a megoldás alapos körütekintést, fölmérést igényel.

A Magyar Rádió elnöksége bizottságot alakított a kü-lönféle elképzelések össze-gyűjtésére és földolgozására. Ma az a helyzet, hogy a 3. műsorban (ideje volna ennek is nevet adni) a hét 02 nap-ján 14-től 23.15-ig, szombá-ton és vasárnap pedig 8-tól 23 óra 10 percig hallható főleg komoly zenét adás. De az ország területének csak mintegy 50 százalékán fogható. Növelni kellene a sztereoze adások számát, illetve az olyan kitűnő hanghatású műsorokat, amelyeket megis-merve, úgy éri majd a lakosság, hogy érdemes URH-vételre is alkalmas készü-léket vásárolnia. Szegeden — tekintettel a középhullámú adások élvezhetetlenségére — még arra is nagy szükség lenne, hogy a lakosság a Kossuth és a Petőfi adó műsorait is foghassa URH-sávon.

A Tömegkommunikációs Kutatóközpont kimutatta, hogy Csongrád megyében igen gyenge érdeklődés mutatkozik az URH-sávú készü-lékek iránt, és az ellátottság is alacsony. A rendelkezésre álló adatok szer-int 1972-ben szűkebb pátriánkban a készülékállományban több mint 68 százalék nem volt alkalmas a 3. műsor vételére, igaz, akkor még nem is működött a szentesi adó. Hevesben csak 49 százalék, Zalaiban 53 szál-zalék, Békésben 58 százalék volt ugyanakkor a régi tipu-

F. N. I.

Vasúti villamosvezeték Hegyeshalom és Bécs között

A Budapest—Győr—Hegyeshalom—Bécs közötti vasúti főútvonal fontos szakasza annak a nemzetközi hálózathoz, amely Nyugat-Európából, az Atlanti-óceán partjáról — Nyugat-, Közép- és Kelet-Európán, valamint Szibérián át — élvezet a Csendes-óceán partjára. E több mint 10 ezer kilométer hosszú pályán alkalmazták az első között a villamosvontatást is. Most villamosítják a Hegyeshalom és Bécs közötti 90 kilométeres szakaszt is — jelentették be a közlekedési tárca és Győr-Sopron megye vezetőinek tervezetét tárgyalásán. A hegyeshalmi vasútállomás és az országhatár közötti vonal villamosítását májusban befejezik.

Ezen túl is nagyszabású vasútútkonstrukciót hajtanak végre a nyugati országhatárnál. A mintegy 860 milliós programból eddig 255 millió forint értékű beruházás valósult meg.

Honvédelmi kabinet

Békéscsaba iskolacentrumában csütörtökön korszerűen felszerelt honvédelmi kabinetet adtak át rendeltetésének. A Békés megyei tanács-ny művelődésügyi osztálya, a Magyar Honvédelmi Szövetség Békés megyei szervezete, a polgári védelem megyei törzssparancsnoksága közös anyagi erővel hozta létre. Az audiovizuális berendezésekkel, szemléltetőeszközökkel, táblákkal jól felszerelt kabinet megnyitónapján elmondták, ez a második iskolai honvédelmi oktatást szolgáló kabinet az országban.

ÚJ FILM

Ha megjelen József

Színes magyar film. Írta és rendezte: Kézdí Kovács Zoltó. Operatőr: Kende János. Főszereplők: Ruttkai Éva, Monori Líli, Kocz Gábor, Bujtor István. József tengerész. Alig egy-hónapi házasság után ismét nagy vízre száll. Felesége és anyja itthon maradnak, ketten — egyedül. Mégis a távollévők, a minden kiktőlől sablonképeslapokat küldözgető József a főszereplő. Hiánnyal uralja a két asszony életét. Az ő jelenléte köti össze a két egymástól távollevő embert, a fiatal, tapasztalatlan ösztönös lány és a sokat megélt, övegy munkásasszony alakját. Egy fedél alatt élnek, próbálnak önállóak maradni, de az idő múlásával ez egyre nehezebb. Összeütközéseik, vívódásaik, harcuk egymással és az étellel, annyi magányos óra, keserűség, tiltott szerelem után, hónapok múltán mégis együtt várják haza Józsefet.

Az elidegenedés, a magányosság Kézdí Kovács Zoltó író-rendező filmjének központi gondolata. A fiatalasszony, aki nevelőszülőknél nőtt fel, munkásszálláson lakott, csak egy pillanatra oldódhat fel, érezhet biztonságot a szerelemben, a társban, a családban. Mikor anyósához költözik, őt sem ismeri. Különböző is nemcsak más nemzedék, de más világ is. Kicsúszik lába alól a talaj, amikor szembetalálja magát az egyedüllét nehézségeivel. Nem irányítja életét, hagyja, hogy az sodorja.

Ha megjelen József — így kerül egy taxisorost —
mellé, majd egyik ágyból a másikba, ezért hagyja ott hajtóyári munkahelyét, ezért tőri össze ösztönös lázadásában a jómódú lakás összes tőrtető tárgyait, ahova takarítani jár. A történet drámai csúcspontja az, amikor terhessége első hónapjában elvetél. Ebben a tragikus pillanatban csak egyetlen ember áll mellette, s ez az anyósa. Az ő tapasztalata, bölcsessége segíti át a kritikus ponton, billenti vissza emberi egyensúlyába. Monori Líli a lány szerepében a beleélés, a figurával való azonosulás magasiskoláját mutatja be. Tudott kammaszon tuskés lenni, végzetesen elhagyott, gyermeken riadt. Nem volt egy sablonos mozdulat, egy fals hangja sem. Ruttkai Éva hatalmas művészi eszköztárral egyszerűen, tisztán motívumából építette fel a sokat próbált munkásasszony alakját. Így lett kettejük alakításának ellenpontja a film egyik legnagyobb élménye. Kende János operatőr munkája ezúttal is kiváló. Színei visszafogottak, tompák. Kézdí Kovács Zoltó jobb rendezőnek bizonyult, mint forgatókönyvírónak. Tudt fészültséget teremteni, nagyszerűen vezeti színészeit, okosan adagolja a tempót, érzékeny a hangulatok meg-ragadásához. Kereshetnénk más mestereit, de ez másodlagos kérdés. Vegig-gondolt, komoly és kemény problémákat feszegető, tehet-ségréől árulkodó filmet készített.

T. L.

A másik Manon Lescaut

Bár a Manon Lescaut másik szereposztásának szerda esti bemutatózó előadását sem dicsérhetjük maradéktalanul, némi kárpolitást azért nyújtott — elsősorban ott, ahol a premier kritikussabb pontjait éreztük. A főszerepekben.

Tombor Agnes Manonja alakítását is karakterben egyaránt meggyőző. A főfor-sódó zene engedne ugyan merészebb távlatú, szélesebb kitarukozásokat, ám gondosan kimunkált egész szerep-értelmezése elhíthető erejű, mert igen muzikális. Belülről formál, lehetetnyi finomságokig rajzolja ki a dallamíveket, puhán és esztétikusan: kellemes fölfedezés. Az ideji évadtól szerző-dött Szegedre az Operaház-tól, s első komolyabb föla-datát szép reményekre jogosítón oldotta meg. Des Grioux rendkívül igényes szerepét imponálóan indítja Juhász József, s első felvonásbeli ariája megkapóan érzéketlen, sokat sejtető. Később a teljesítményét kisebb hullámvölgyek kísérik, az elő-fárszó fölső regiszterekben olykor alacsonyban intonál, szerepjátéka pedig vissza-

visszamozdul, pontosabban merevül a hősi pózokhoz: a figurát mégis a maga teljességében „hozza”, tenorjának karaktere győzi kellő súrúséggel, szinnel, sodrás-sal. Börcsök István Lescaut-ját szép megoldások düsit-ják és szürkítik el zavaró pontatlanságok. Gregor József Geronte-ként — sem tud hibáznit —, egyszersmind tanúsítva, ha valaki oly ösz-tönösen nyúl a muzsika bel-ső tartalmaihoz, igazodik stí-lusigényeihez, mint ő, annak bármely más külső körül-mény lényegtelené válik és tulajdonképpen el mellőzhe-tő. Szabó Ferenc (Edmund) tenorjának hangszíne egész-ségesen társul Juhász Józse-féhez, s Zenészként Sztanics Ibolya, a Hajóskapitány jel-mében Huszár Ferenc is megfelel.

Hadd tegyünk említést — a premier értékeléséből méltatlanul kiharadt — szim-fonikus zenekarról, mely Vaszly Viktor dirigálásával ezúttal is magas hőfokon tolmácsolta Puccini szárnya-ló zenéjét, s kiváltképp a III. felvonás előjátékával re-mekelt.

N. I.